

EESTI KEELE 6. KLASSI ÜLERIIGILISE TASEMETÖÖ LÄBIVIIMISE JA HINDAMISE JUHEND 2005. AASTAL

1. TASEMETÖÖ EESMÄRK

Tasemetöö eesmärk on hinnata õpilaste II kooliastme õpitulemusi.

Tasemetööga kontrollitakse õpilaste

- kuulamisoskust (A – 1. ülesanne, B – 1. ülesanne),
- lugemisoskust (A – 5. ülesanne, B – 7. ülesanne),
- keeleteadmisi: sõnaliikide tundmine (A – 3. ülesanne, B – 10. ülesanne);
vormimoodustus (A – 10. ülesanne, B – 3. ülesanne);
- sõnavara tundmist: võõrsõnade tähendus (A – 7. ülesanne, B – 5. ülesanne);
- ortograafiaoskust: interpunktsioon (A – 2. ja 9. ülesanne, B – 4. ja 9. ülesanne),
täheortograafia (A – 7. ja 10. ülesanne, B – 5. ja 3. ülesanne);
- kokku- ja lahkukirjutamine (A – 4. ülesanne, B – 6. ülesanne);
- lausemoodustusoskust (A – 2. ülesanne, B – 4. ülesanne);
- kirjandusteadmisi: kirjanike ja teoste tundmine (A – 6. ülesanne, B – 8. ülesanne);
- üldoskusi: oskust eristada fakti ja arvamus, põhjust ja tagajärge (A – 8. ülesanne, B – 2. ülesanne).

Tasemetöö on koostatud kahes, teineteisest põhiliselt ülesannete järjestuse poolest erinevas variandis.

2. TASEMETÖÖ HINDAMISE ALUSED

Tasemetöö ülesannete täitmise eest võib õpilane saada kuni 100 punkti. Lisaülesande eest punkte ei saa. Punktide ja hinnete vastavus on kindlaks määratud haridusministri 20. septembri 2000 määruse nr 33 "Õpilaste hindamise, järgmise klassi üleviimise ning klassikursust kordama jätmise alused, tingimused ja kord" §10 ja §11 alusel. Tasemetöid hinnatakse järgmiselt:

90–100	punkti – hinne "5"
70–89	punkti – hinne "4"
50–69	punkti – hinne "3"
25–49	punkti – hinne "2"
0–24	punkti – hinne "1"

Hindamisel võib õpetaja punktiskaalat 5%, s.o 5 punkti ulatuses üles- ja allapoole muuta ning panna sellele vastavalt kas madalama või kõrgema hinde. Tasemetöö hindamisel võib õpetaja arvesse võtta ka lisaülesande täitmise sisukust ja korrektsust.

Püsiva kirjaliku kõne puudega õpilase tasemetööd hinnatakse diferentseeritult, kui ta saab regulaarselt logopeedilist ravi või kui õpetaja töötab temaga logopeedi nõuannete järgi individuaalselt. Tasemetöö diferentseeritud hindamisel arvestatakse düsgraafia omaseid spetsiifilisi vigu vealiikide järgi. Ühte liiki vead loetakse üheks veaks.

Tasemetöö hinnet arvestatakse veerandihinde väljapanemisel arvestusliku hindena.

3. TASEMETÖÖ LÄBIVIIMINE

- Õpetaja tutvub tasemetöö ja selle juhendiga üks tund enne töö algust.
- Tasemetöös on 10 ülesannet.
- Tasemetöö tegemiseks on ette nähtud üks õppetund (45 minutit).
- Õpetaja juhendamisel täidetakse üldandmed õpilase ja kooli kohta.
- Kui töö on alanud, ei tohi õpilasi enam suunata.
- Kuulamisülesande täidab õpilane õpetaja etteloeatud teksti alusel. Õpetaja loeb teksti ette kaks korda. Enne teksti ette lugemist soovib õpetaja ülesande teksti üle vaadata.
- Järgmised ülesanded täidab õpilane vaid tasemetöö teksti alusel. Kui üks ülesanne on valmis, alustab õpilane järgmise täitmist, ootamata korraldust.
- Õpilased, kes saavad ülesannetega varem valmis, täidavad lisaülesannet.
- Tunni lõpus korjatakse tööd ära kõigilt õpilastelt korraga.

Kuulamistekst

Eestis elab kaks liiki toonekurgi – must-toonekurg ja valge-toonekurg. Sõna “toone” tähendab teatavasti surma, nii pidas vanarahvas musta sulestikuga must-toonekurge pahaendeliseks surma ennustajaks. 19. sajandil leidis seda kureliiki Eestis rohkem kui valge-toonekurge. Valge-toonekurgede arv hakkas jõudsalt kasvama alles eelmisel sajandil. Temast arvas rahvas juba palju paremini, nimelt et see lind toob lapsi. Viimane uskumus on üle võetud sakslastelt. Vigalas ja Toris on valge-toonekurge isegi saksamaa pääsukeseks nimetatud. Ka tänapäeval räägitakse naljatades, et toonekurgede ilmumine maja juurde ennustab laste sündi, kuid tõsiselt ei usu seda enam mitte keegi.

Eesti on valge-toonekure leviku põhjapiir. See tähendab, et siit põhja pool see liik ei ela. Ka Eestis elab põhjaosas vaid kümme protsenti siinsetest valge-toonekurgedest ning saartel pole neid peaaegu üldse. Valge-toonekured elavad inimestega sõbralikus naabruses, kasutades pesa tegemiseks inimeste pandud aluseid. Rahva seas on levinud umbusk toonekure toidu suhtes. Ekslikult arvatakse, et lind tassib pesa lisaks oma põhitoidule – konnadele ja hiirtele – ka elusaid rästikuid, kes maha kukkudes võivad majade ümber siginema hakata. Tegelikult kannab kurg noka vahel vaid hagu ja oksakesi pesa jaoks. Poegade toidu, sealhulgas ka rästikud, toonekurg surmab, neelab alla ning oksendab hiljem pesa põhjale, kust kurepojad oma nälga kustutavad. Mõlemad Eesti toonekured on looduskaitse all.

3. TASEMETÖÖ PARANDAMINE JA HINDAMINE

3.1. Üldjuhised

Tasemetöö esilehele märgib õpetaja õpilase kolme õppeveerandi hinded, tasemetöö punktide summa ja hinde ning vabale reale täiendava teabe õpilase õpingute kohta (nt õpib põhihariduse lihtsustatud õppekava järgi, parandusõppel, logopeediline ravi, kodune keel ei ole eesti keel). Püsiva kirjaliku kõne puudega õpilase diferentseeritult hinnatud tasemetööle tehakse märged „Hinnatud diferentseeritult“.

Tasemetöö parandamisel märgib õpetaja iga ülesande eest saadud punktide arvu ülesande kõrval olevasse kasti maksimaalselt saadava punktide arvu kõrvale.

3.2. Juhised üksikülesannete parandamiseks ja punktide andmiseks

Iga ülesande veatu lahendus annab 10 punkti. Iga eksimus või lahendamata üksikjuht võtab sellest 1 punkti maha. Kui õpilasel on ühes ülesandes enam kui 10 eksimust, märgitakse punktide arvu kohale 0, miinustesse punktiarvestuses ei minda.

Ülesannetes, mis kontrollivad lausemoodustuse (A 2, B 4), sõna tähenduse tundmise (A 7, B 5) ja vormimoodustuse (A 10, B 3) kõrval ka õigekirjutust, saab õpilane iga üksikülesande kummagi poole veatu täitmise korral 0,5 punkti. Ülesande punktide kogusumma ümardatakse täisarvuks (nt 7,5 punkti asemel 8 punkti).

Ülesanne 1 kontrollib õpilaste kuulamisoskust, s.o tähelepanelikkust kuulamisel ja teksti mõistmist. Õpetaja loeb teksti mõõdukas tempos kaks korda ette. Ülesande täitmisel peab õpilane maha tõmbama väärast vastusevariandid.

Õiged vastusevariandid on:

Variant A

1. Eestis on looduskaitse all **nii valge- kui ka must-toonekurg**.
2. Vanasti arvati valge-toonekurge ennustavat **lapse sündi**.
3. Tänapäeval **ei usu enam keegi**, et lapse sünd kurgedega seotud on.
4. Eestis hakkas valge-toonekurg laiemalt levima alles **eelmisel sajandil**.
5. Valge-toonekurge on nimetatud ka **saksamaa pääsukeseks**.
6. Eestist **põhja pool** toonekured ei ela.
7. Eestis pesitseb kõige vähem toonekurgi **saartel**.
8. Valge-toonekured ehitavad oma pesa **inimeste pandud alustele**.
9. Toonekure toiduks on peamiselt **konnad, hiired ja rästikud**.
10. Poegade toidu toonekurg **surmab, neelab alla ja oksendab** siis pesa põhjale.

Variant B

1. Vanasti arvati, et must-toonekurg ennustab **surma**.
2. Tänapäeval **ei usu enam keegi**, et lapse sünd on kurgedega seotud.
3. Valge-toonekurge on nimetatud **saksamaa pääsukeseks**.
4. Laiemalt hakkas valge-toonekurg Eestis levima **eelmisel sajandil**.
5. Eestis pesitseb kõige vähem toonekurgi **saartel**.
6. Eestist **põhja pool** toonekured ei ela.
7. Oma pesa ehitavad valge-toonekured **inimeste pandud alustele**.
8. Toonekure toiduks on peamiselt **konnad, hiired ja rästikud**.
9. Poegade toidu toonekurg **surmab, neelab alla ja oksendab pesa põhjale**.
10. Eestis on looduskaitse all **nii valge- kui ka must-toonekurg**.

Ülesanne 2 (B 4) kontrollib lausemoodustusoskust ning kirjavahemärgitarvitust lihtsamail juhtumel: õpilase ülesandeks on kahe lühilause ühendamine liht- või liitlauseks, kasutades võimalikult erisuguseid sidesõnu ja lausetüpe. Ühesuguste lausetüüpide kasutamine ei võta punkte maha.

Näidislahendusi

Aias asus vana maja. Selles majas elas Pipi. > *Aias asus vana maja, kus elas Pipi. Aias asus vana maja ja selles elas Pipi.*

Ta oli üheksa-aastane. Ta elas seal üsna üksi. > *Kuigi ta oli üheksa-aastane, elas ta seal üsna üksi.*

Tal ei olnud ema. Tal ei olnud isa. > *Tal ei olnud ema ega isa.*

Kunagi oli Pipil isa. Loomulikult oli Pipil ka ema. > *Kunagi oli Pipil isa ja loomulikult oli tal ka ema.*

Aga see oli nii ammu. Ta ei mäletanud seda enam. > *Aga see oli nii ammu, et ta ei mäletanud seda enam.*

Emaga oli surnud. Pipi oli veel üsna tilluke. > *Emaga oli surnud, kui Pipi oli veel üsna tilluke.*

Ükskord puhus torm isa merre. Ta jäi kadunuks. >Ükskord puhus torm isa merre ning ta jäi kadunuks.

Pipi oli päris kindel. Isa tuleb ühel päeval tagasi. > *Pipi oli päris kindel, et ühel päeval tuleb isa tagasi.*

Ta uskus. Isast sai neegrite kuningas. > *Ta uskus, et isast sai neegrite kuningas.*

Pipi oli küll veel väike. Ta oli kole tugev. > *Pipi oli küll veel väike, aga ta oli kole tugev.*

Punkti on väärt mistahes õige, ka siinseist näiteist lahknev lause (nt *Ehkki Pipi oli veel väike, oli ta kole tugev. Aga Pipi ei mäletanud seda enam, sest see oli nii ammu.*) Lause vääralt kirjavahemärgistamise või muu õigekirjavea korral võetakse 0,5 punkti maha. Punktide kogusumma ümardatakse täisarvuks (nt 5,5 punkti asemel 6 punkti).

Ülesanne 3 (B 10) kontrollib, kuidas õpilased tunnevad sõnaliike: igasse ruutu on vaja kirjutada nõutud algustähega nõutud liiki sõna. Loomulikult tuleb õigeks lugeda tabelinäidete asemel ka mistahes muu sõnaliigilt sobiv ja õigesti kirjutatud sõna.

SÕNALIIK	S	M
Nimisõna	<i>sai</i>	<i>mari</i>
Omadussõna	<i>suur</i>	<i>maias</i>
Arvsõna	<i>seitse</i>	<i>miljon</i>
Asesõna	<i>see</i>	<i>meie</i>
Tegusõna	<i>saagima</i>	<i>maalima</i>

Kirjutatavad sõnad võivad olla mistahes vormis, nt ka *sinised, sinul, maitseb*; selle eest punkti maha ei arvestata.

Ülesande 4 (B 6) õige lahendamine eeldab kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglite tundmist ja rakendamise oskust: kui antud sõnapaar tuleb omavahel kokku kirjutada, tuleb õpilasel need kaarekesega ühendada, kui lahku kirjutada, tuleb sõnade vahekohta tõmmata püstkriips. Veaks loetakse ka kokku- või lahkukirjutamise tähistuse puudumist.

kivi∪*katus*, *laua*∪*lamp*, *vaatlus*∪*post*, *poisi*/∪*nuga*, *ehitus*∪*kaup*, *isa*/∪*tangid*,
kuulus/∪*kamp*, *võitlus*∪*vaim*, *raud*∪*aed*, *ilus*/∪*ilm*

Ülesanne 5 (B 7) on lugemistest, kus tuleb loetud teksti põhjal täita lüngad.

Õlipuid on Vahemeremaades kasvatatud juba rohkem kui **viis ja pool tuhat /5500** aastat. Õlipuu vili meenutab **ploomi**. Õlipuu vanus võib ulatuda **kahe tuhande /2000** aastani. Akropolisele olevat õlipuu istutanud **Pallas Athena /Athena**. Õlipuu sümboliseerib **rahu ja/või puhtust**. Enamik maailma oliivitoodangust tuleb **Vahemeremaadest**. Valminud vilju koristatakse **novembrist märtsini /märtsini**. Kui lasta oliividel kaua puul seista, muutuvad nad **õlirikkamaks**. Puult võetud oliivid on väga mõrud, seetõttu loetatakse neid algul **söögisooda lahuses**. Hiljem tuleb oliive vähemalt **kolm kuud /3 kuud** soolvees hoida, et nad kõlbaksid süüa.

Ortograafiavead punkte maha ei võta.

Ülesanne 6 (B 8) püüab saada ülevaadet, kuivõrd õpilased teise kooliastme lõpuks teavad laste- ja noorsookirjanikke, on lugenud ja/või teavad nende teoseid.

Ülesande eest on võimalik saada 10 punkti. Iga nimetamata jäänud kirjanik või teos, samuti vääralt kirjanikule omistatud teos võtab 1 punkti maha. Punkte ei võeta maha, kui vähem tuntud välismaise autori korral on eesnime asemel märgitud eesnime täht ja kui tõlketeose autori nimes või pealkirjas esinevas nimes on õigekirjaviga, mis nimest arusaamist ei sega.

Ülesanne 7 (B 5) kontrollib õpilaste võõrsõnatundmist, nii tähendust kui ka õigekirjutust. Õiged lahendid on

1.	arhitekt	4.	töökaaslane
2.	žurnalist	9.	takistus
3.	katastroof	8.	puuvili
4.	kolleeg	10.	haritlaskond
5.	zoologia	6.	kurva sisuga näidend
6.	tragöödia	7.	tantsijatar
7.	baleriin	1.	ehituskunstnik
8.	mandariin	5.	õpetus loomadest
9.	barjäär	2.	ajakirjanik
10.	intelligents	3.	suur õnnetus

Ülesande eest on võimalik saada 10 punkti. Iga vääralt täidetud lünk ja väär tähenduse märkimine jätab õpilase 0,5 punktist ilma. Punktide kogusumma ümardatakse täisarvuks (nt 7,5 punkti asemel 8 punkti).

Ülesanne 8 (B 2) püüab hinnata, kuivõrd õpilased valdavad teksti mõistmisega tihedasti seostuvaid üldoskusi: ülesande esimeses osas tuleb otsustada, ka tegemist on fakti või arvamusega (**F** või **A**), teises osas määratleda, mis on põhjus (**P**), mis tagajärg (**T**).

Õiged vastused:

I. Eestis paistab päike liiga harva. (A); Kadri keskmine hinne on 4,5 (F); Võrtsjärv on suuruselt Eesti teine järv. (F); Eesti parim ajaleht on Eesti Ekspress. (A); Erki Nool on võitnud olümpiamängudel kuldmedali.(F).

II. külmetus (P) – köha (T); kurbus (P) – pisarad (T); valgus (P) – varjud (T); pahategu (P) – karistus (T); lokirullid (P) – lokid (T)

Iga väär otsustuse korral jääb õpilane 1 punktist ilma.

Ülesanne 9 (B 9) on tüüpiline interpunktsiooniharjutus, kus õpilane peab teksti panema puuduvad kirjavahemärgid. Ülesande eest on võimalik saada 10 punkti. Iga vääralt pandud või panemata kirjavahemärk võtab ühe punkti maha. Ühe ja sama otsekõnerepliigi jutumärgid loetakse üheks märgiks (kui need ühelt poolt puuduvad, on täisviga, sest õpilane ei erista otsekõnet muust tekstist).

„Kuhu see tee siit läheb?“ küsis kord Käina parun Vanaoja Kaarli käest. Kaarel, kes oli tuntud naljamees, muigas veidike ja vastas siis: „Ei ma mõtle selle peale, kulla parun, et see tee siit kuhugi ära läheb. Ta on nõnda kaua, kui minu silmad on näinud, ikka ühe koha peal paigal seisnud nagu iga teinegi tee.“

Ülesanne 10 (B3) kontrollib ühtaegu nii õigekirja- kui ka vormimoodustusoskust: õpilased peavad sulgudes antud sõnu kasutama sobivas vormis.

Õiged vastused:

1. Peeter on meie klassi kõige **väledam** jooksja.
2. Köster pani Tootsi **nurka**.
3. Mul on homseks kõik juba **õpitud**.
4. Pärast võistlusmängu ruttasime kõik **duši** alla.
5. Parimate **kunstnike / kunstnikkude** töödest korraldati näitus.
6. Onu **parkis** eile oma auto meie hoovi.
7. Öhtul hakkasime emaga **kukleid** küpsetama.
8. Viimase **seansi** lõpul hakkas kõigil korruga kiire.
9. Emma ei tahtnud kohtuda mitte **kellegagi**.
10. Sihtkohta jõudmiseks oli vaja veel kuus kilomeetrit **käia**.

Ülesande veatu täitmise korral saab õpilane 10 punkti. Nii väära vormi kasutamise kui ka õigekirjavea pärast jääb õpilane 0,5 punktist ilma.